

Βρυξέλλες, 1 Οκτωβρίου 2021
(OR. en)

11899/21

SOC 518
EMPL 376
ECOFIN 848
EDUC 297

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Επιτροπή Απασχόλησης
Αποδέκτης:	Επιτροπή των Μονίμων Αντιπροσώπων / Συμβούλιο
Θέμα:	Βασικές προκλήσεις στον τομέα της απασχόλησης: Βασικά μηνύματα της Επιτροπής Απασχόλησης (EMCO) βάσει της ετήσιας έκθεσης επιδόσεων απασχόλησης και του δείκτη επιδόσεων απασχόλησης - Έγκριση

Επισυνάπτονται για τις αντιπροσωπίες τα βασικά μηνύματα της Επιτροπής Απασχόλησης (EMCO) βάσει της ετήσιας έκθεσης επιδόσεων απασχόλησης (AEPR) και του δείκτη επιδόσεων απασχόλησης (EPM), ενόψει της έγκρισής τους από το Συμβούλιο EPSCO στις 15 Οκτωβρίου 2021.

Το πλήρες κείμενο της ετήσιας έκθεσης επιδόσεων απασχόλησης περιέχεται στο έγγραφο: 11899/21 ADD 1.

Ο δείκτης επιδόσεων απασχόλησης περιέχεται στο έγγραφο: 11899/21 ADD 2.

**Βασικές προκλήσεις στον τομέα της απασχόλησης: Βασικά μηνύματα της Επιτροπής
Απασχόλησης (EMCO) βάσει της ετήσιας έκθεσης επιδόσεων απασχόλησης και του
δείκτη επιδόσεων απασχόλησης για το 2021**

1. Σύμφωνα με την εντολή της κατά τα προβλεπόμενα στο άρθρο 150 της ΣΛΕΕ, η Επιτροπή Απασχόλησης συνέταξε για το Συμβούλιο ετήσια επισκόπηση της κατάστασης της απασχόλησης στην ΕΕ. Η επισκόπηση περιέχεται στον δείκτη επιδόσεων απασχόλησης (EPM) για το 2021, ο οποίος παρακολουθεί την πρόοδο που σημειώνεται ως προς την επίτευξη των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» και εντοπίζει βασικές προκλήσεις στον τομέα της απασχόλησης και ικανοποιητικά αποτελέσματα στην αγορά εργασίας σε ολόκληρη την ΕΕ και σε κάθε κράτος μέλος. Ο EPM στηρίζεται στα πορίσματα του πλαισίου κοινής αξιολόγησης (JAF) της στρατηγικής «Ευρώπη 2021». Το JAF είναι ένα σύστημα αξιολόγησης βάσει δεικτών που διαμορφώθηκε από κοινού από την Επιτροπή Απασχόλησης, την Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας (ΕΚΠ) και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, και καλύπτει γενικούς και ειδικούς τομείς πολιτικής βάσει των κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση, με στόχο να εντοπίζονται άμεσα βασικές προκλήσεις στον τομέα της απασχόλησης και ικανοποιητικά αποτελέσματα στην αγορά εργασίας στους εν λόγω τομείς και να υποστηρίζονται τα κράτη μέλη στον καθορισμό των προτεραιοτήτων τους.
2. Τα κύρια πορίσματα του EPM για το 2021 συνοψίζονται στην ετήσια έκθεση επιδόσεων απασχόλησης (AEPR) για το 2021 και συμπληρώνουν τα συμπεράσματα της πολυμερούς εποπτείας της Επιτροπής Απασχόλησης σχετικά με την εφαρμογή των συστάσεων του Συμβουλίου στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Τα πορίσματα του EPM για το 2021 αποτυπώνουν τον βαθύ αντίκτυπο της πανδημίας COVID-19 στην αγορά εργασίας.

3. Η κρίση έχει ασκήσει πρωτοφανή πίεση στα συστήματα υγείας των κρατών μελών, ενώ τα συναφή μέτρα τήρησης αποστάσεων έχουν πλήξει σημαντικά την παραγωγή, την κατανάλωση και τις επενδύσεις. Για ολόκληρο το 2020, το ΑΕγχΠ στην ΕΕ μειώθηκε κατά 6 % σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος. Σύμφωνα με τις θερινές ενδιάμεσες οικονομικές προβλέψεις του 2021, η οικονομία της ΕΕ αναμένεται να σημειώσει ανάπτυξη 4,8 % το 2021 και 4,4 % το 2022. Το ποσοστό ανεργίας, το οποίο αυξήθηκε από 6,7 % το 2019 σε 7,1 % το 2020, προβλέπεται να αυξηθεί περαιτέρω σε 7,6 % το 2021 (πριν υποχωρήσει σε 7 % το 2022)¹. Ο τρόπος με τον οποίο τα κράτη μέλη θα εξέλθουν από την κρίση αναμένεται να είναι άνισος και, ως εκ τούτου, θα μπορούσε να υπονομεύσει τις προσπάθειες του παρελθόντος για ανοδική σύγκλιση. Η αντιμετώπιση των προκλήσεων που θα ανακύψουν θα έχει καθοριστική σημασία για μια βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάκαμψη.
4. Την προηγούμενη δεκαετία, η απασχόληση κατέγραψε σημαντική ανάπτυξη στην ΕΕ. Από το 2010, έτος έγκρισης της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», το ποσοστό απασχόλησης στην ΕΕ των 27 (στις ηλικίες 20-64) αυξήθηκε κατά 5,3 ποσοστιαίες μονάδες κατά μέγιστο (από 67,9 % το 2010 σε 73,2 % το 2019), η δε αύξηση ήταν συνεχής μετά το 2015. Το 2019 η απασχόληση στην ΕΕ έφτασε σε νέα πρωτοφανή επίπεδα. Η πανδημία, ωστόσο, ανέκοψε αυτή τη θετική πορεία. Το 2020 το ποσοστό απασχόλησης υποχώρησε στο 72,5 % (78 % για τους άνδρες και 66,9 % για τις γυναίκες). Μείωση του ποσοστού απασχόλησης παρατηρήθηκε σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ πλην τριών. Το 2020 δεκαπέντε κράτη μέλη της ΕΕ είχαν επιτύχει ή υπερβεί τους εθνικούς τους στόχους βάσει της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», ενώ δώδεκα κράτη μέλη υπολείπονταν ακόμη των δικών τους. Σε ό,τι αφορά το μέλλον, το σχέδιο δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων θέτει ως στόχο στην ΕΕ ποσοστό απασχόλησης 78 %, τουλάχιστον, έως το 2030. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 25ης Ιουνίου 2021 εξέφρασε ικανοποίηση για τον στόχο αυτόν, που ευθυγραμμίζεται με τη διακήρυξη του Πόρτο².

¹ Σύμφωνα με τις εαρινές οικονομικές προβλέψεις του 2021 (σημειώνεται ότι οι θερινές ενδιάμεσες οικονομικές προβλέψεις δεν περιέχουν πληροφορίες σχετικά με την ανεργία).

² <https://www.consilium.europa.eu/media/50832/2425-06-21-euco-conclusions-el.pdf>

5. Η ανάληψη πολιτικής δράσης για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της πανδημίας υπήρξε ταχεία, με τη λήψη μέτρων, όπως συστήματα μειωμένου ωραρίου εργασίας για τους υπαλλήλους, επιδοτήσεις εισοδήματος για τους αυτοαπασχολούμενους, και μέτρα ρευστότητας για τις επιχειρήσεις, που είχαν ως στόχο να περιορίσουν τις απώλειες θέσεων εργασίας κατά τις περιόδους εφαρμογής μέτρων περιορισμού της κυκλοφορίας. Χάρη στα μέτρα αυτά το ποσοστό απασχόλησης στην ΕΕ δεν παρουσίασε δραματική πτώση, ενώ το ποσοστό ανεργίας κατέγραψε μικρή μόνο αύξηση. Ωστόσο, ο αντίκτυπος της πανδημίας το 2020 αντικατοπτρίζεται στην επιδείνωση (και τη μεταβλητότητα) άλλων δεικτών, όπως το σύνολο ωρών εργασίας, οι απουσίες από την εργασία και οι μετρήσεις της υποτονικότητας της αγοράς εργασίας.
6. Από την παρακολούθηση προκύπτουν ορισμένες αρνητικές τάσεις (2019-2020): αύξηση του ονομαστικού κόστους εργασίας ανά μονάδα προϊόντος (24 κράτη μέλη)· μείωση του ποσοστού των νεοπροσληφθέντων (21 κράτη μέλη)· συρρίκνωση της συνολικής απασχόλησης (20 κράτη μέλη) και επιδείνωση του ποσοστού του ενήλικου πληθυσμού που συμμετέχει στην εκπαίδευση και την κατάρτιση (19 κράτη μέλη). Επιπλέον, σημαντικές προκλήσεις όσον αφορά την απασχόληση εντοπίζονται στους τομείς των δεξιοτήτων και της διά βίου μάθησης, της συμμετοχής στην αγορά εργασίας, των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης, των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, και της ισότητας των φύλων.
7. Ωστόσο, ο EPM εντοπίζει και ορισμένες θετικές τάσεις για την περίοδο 2019-2020. Ειδικότερα, δεκαπέντε κράτη μέλη κατέγραψαν σημαντική αύξηση του ποσοστού των ενηλίκων μέσης ή υψηλής εκπαίδευσης. Επιπροσθέτως, το ποσοστό της αναγκαστικής προσωρινής απασχόλησης μειώθηκε σε 10 κράτη μέλη, ενώ εννέα κράτη μέλη κατέγραψαν μείωση του μισθολογικού χάσματος μεταξύ των φύλων.
8. Στην οριζόντια γνωμοδότησή της σχετικά με το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο για το Συμβούλιο «Απασχόληση, Κοινωνική Πολιτική, Υγεία και Καταναλωτές» (EPSCO) του Ιουνίου του 2021, η EMCO παρατήρησε ότι, λόγω της κρίσης COVID-19, απαιτήθηκε η λήψη έκτακτων μέτρων, τα οποία οδήγησαν στη θέσπιση του Μηχανισμού Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (RRF), ενός άνευ προηγουμένου χρηματοδοτικού μέσου για επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις με σκοπό τον μετριασμό των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων της κρίσης και τη στήριξη μιας βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς οικονομικής ανάκαμψης, καθώς και της πράσινης και της ψηφιακής μετάβασης.

9. Στην οριζόντια γνωμοδότηση επισημαίνεται ακόμη ότι το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο εξακολουθεί να αποτελεί αποτελεσματικό εργαλείο συντονισμού για την υποστήριξη της βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς οικονομικής ανάπτυξης, της ανταγωνιστικότητας, της απασχόλησης και της επαρκούς κοινωνικής προστασίας και κοινωνικής ένταξης, ιδίως κατά την παρούσα κρίση. Όσον αφορά τις διαδικαστικές προσαρμογές του κύκλου του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου το 2021, τα μέλη της επιτροπής είναι της άποψης ότι οι αλλαγές που προκάλεσε ο RRF ήταν δικαιολογημένες, καθώς δόθηκε έμφαση σε επείγοντα πολιτικά μέτρα αντιμετώπισης της κρίσης και συναφείς μεταρρυθμίσεις. Η EMCO είναι της γνώμης ότι οι προσαρμογές αυτές θα πρέπει να είναι προσωρινές. Μέλη της επιτροπής υποστηρίζουν σθεναρά την έγκαιρη επιστροφή σε μια ολοκληρωμένη διαδικασία Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, ήδη από τον προσεχή κύκλο. Οι προσπάθειες εξορθολογισμού και βελτιστοποίησης των μελλοντικών κύκλων του Εξαμήνου θα πρέπει να περιλαμβάνουν διάλογο με τα κράτη μέλη και τις δέουσες συζητήσεις στις σχετικές συνθέσεις του Συμβουλίου και στα συμβουλευτικά τους όργανα.
10. Η EMCO εκφράζει ικανοποίηση για τους πρωταρχικούς στόχους της ΕΕ για το 2030 βάσει του σχεδίου δράσης για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων (EPSR AP), καθώς και για την έμφαση που δίνεται στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο ως σημαντικό εργαλείο παρακολούθησης. Οι νέοι πρωταρχικοί στόχοι της ΕΕ για το 2030 στους τομείς της απασχόλησης, των δεξιοτήτων και της κοινωνικής πολιτικής, οι οποίοι παρουσιάζονται στο σχέδιο και για τους οποίους έχει εκφράσει την ικανοποίησή του το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, ανταποκρίνονται στις εκκλήσεις της EMCO και της ΕΚΠ, καθώς και των υπουργών EPSCO, για παρακολούθηση της στρατηγικής «Ευρώπη 2020»³. Οι στόχοι θα πρέπει να ενσωματωθούν πλήρως στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο, με βάση την εμπειρία από τη στρατηγική «Ευρώπη 2020». Η EMCO τάσσεται επίσης υπέρ του στόχου να βελτιωθούν η παρακολούθηση και η αξιολόγηση της απασχόλησης και της κοινωνικής κατάστασης σε ολόκληρη την Ένωση, στις οποίες στηρίζεται ο αναθεωρημένος κοινωνικός πίνακας αποτελεσμάτων. Για τον σκοπό αυτόν, η EMCO συμφώνησε να συμπεριληφθούν στον κοινωνικό πίνακα αποτελεσμάτων επιλεγμένοι νέοι πρωταρχικοί δείκτες που είχε προτείνει η Επιτροπή⁴.

³ Τα κράτη μέλη καλούνται επίσης να θέσουν φιλόδοξους εθνικούς στόχους που θα συμβάλουν επαρκώς στην επίτευξη των πρωταρχικών στόχων της ΕΕ, λαμβανομένου δεόντως υπόψη του σημείου εκκίνησης κάθε χώρας.

⁴ Οι δείκτες αυτοί θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν στην κοινή έκθεση για την απασχόληση, λαμβανομένων εκ παραλλήλου υπόψη των απαιτούμενων διευκρινίσεων σχετικά με τους ορισμούς και τη χρήση τους, όπως περιγράφονται λεπτομερώς στο παράρτημα της γνώμης της Επιτροπής Απασχόλησης και της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας σχετικά με την πρόταση της Επιτροπής για αναθεωρημένο κοινωνικό πίνακα αποτελεσμάτων, η οποία εγκρίθηκε από το Συμβούλιο EPSCO στις 14 Ιουνίου.

11. Παρά τις προσαρμογές στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο του 2021, η EMCO συνέχισε να παρακολουθεί τις προσπάθειες των κρατών μελών να εφαρμόσουν τις σχετικές συστάσεις ανά χώρα για το 2019 και το 2020. Από την επισκόπηση που πραγματοποίησε η EMCO προκύπτει ότι η έξαρση της πανδημίας πίεσε τα κράτη μέλη να επικεντρώσουν τις προσπάθειές τους στον μετριασμό των επιπτώσεων της κρίσης στους εργαζομένους, τα νοικοκυριά και τις επιχειρήσεις. Χρησιμοποιήθηκαν ευρέως συστήματα μειωμένου ωραρίου εργασίας και επιδοτήσεις μισθών προκειμένου να στηριχθεί η διατήρηση των θέσεων εργασίας, σε ορισμένες περιπτώσεις με υφιστάμενα μέσα —τα οποία ωστόσο επεκτάθηκαν και/ή προσαρμόστηκαν—, σε άλλες περιπτώσεις με τη θέσπιση νέων μέτρων. Διάφορες μορφές οικονομικής βοήθειας παρασχέθηκαν ιδίως στους αυτοαπασχολούμενους ή στους απασχολούμενους με άτυπες συμβάσεις, συμπεριλαμβανομένων των εποχικών εργαζομένων, καθώς και σε άλλες ευάλωτες ομάδες (με τους νέους και τις γυναίκες να υπερεκπροσωπούνται κατά κανόνα μεταξύ των εργαζομένων με συμβάσεις ορισμένου χρόνου). Η έγκαιρη στήριξη συνέβαλε καταλυτικά στον μετριασμό του συνολικού αντικτύπου της κρίσης στα επίπεδα της απασχόλησης διασφαλίζοντας τη διατήρηση των θέσεων εργασίας και θέτοντας τα θεμέλια για τη διαχείριση των μεταβάσεων από μια θέση εργασίας σε μια άλλη.
12. Τα κράτη μέλη ενίσχυσαν τις ενεργητικές πολιτικές της αγοράς εργασίας (ΕΠΑΕ), ιδίως όσον αφορά την κατάρτιση και την παροχή συμβουλών σε άτομα που αναζητούν εργασία και σε εργαζομένους που διατρέχουν υψηλό κίνδυνο να χάσουν τη δουλειά τους. Εφαρμόστηκαν προγράμματα εξ αποστάσεως μάθησης, διαδρομές αναβάθμισης των δεξιοτήτων και επανειδίκευσης, και προγράμματα ψηφιακής κατάρτισης, με σκοπό τη στήριξη τόσο των εργαζομένων όσο και των ατόμων που αναζητούν εργασία. Επιπλέον, καταβλήθηκαν προσπάθειες για την ενίσχυση της στελέχωσης και τη βελτίωση του τεχνολογικού εξοπλισμού των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης (ΔΥΑ), μεταξύ άλλων με επενδύσεις στον τομέα της ψηφιοποίησης των υπηρεσιών, προκειμένου να ενισχυθεί η ικανότητά τους και να διασφαλιστεί η συνέχεια κατά τη διάρκεια της πανδημίας και μετά από αυτήν. Σε πολλές περιπτώσεις, τα κράτη μέλη εφάρμοσαν και ευέλικτες ρυθμίσεις εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της τηλεργασίας.
13. Παράλληλα, τα κράτη μέλη επιδιώκουν να διευκολύνουν την ανακατανομή των εργαζομένων στην αγορά εργασίας, με ιδιαίτερη προσοχή στις προοπτικές απασχόλησης των ομάδων που επλήγησαν περισσότερο από την κρίση, ιδίως των νέων, των γυναικών, των ατόμων με αναπηρία, καθώς και των ατόμων που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών. Η σύσταση της Επιτροπής σχετικά με την αποτελεσματική ενεργό στήριξη της απασχόλησης μετά την κρίση της νόσου COVID-19 (EASE) στηρίζει τις προσπάθειες αυτές περιγράφοντας αδρομερώς μια στρατηγική προσέγγιση που θα προάγει τη δημιουργία θέσεων εργασίας και τη μετάβαση από μια θέση εργασίας σε μια άλλη, μεταξύ άλλων στον πράσινο και τον ψηφιακό τομέα.

14. Ταυτόχρονα, ορισμένα κράτη μέλη εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν σημαντικές προκλήσεις όσον αφορά την ικανότητα και την οργάνωση των ΔΥΑ, την πρόσβαση των ατόμων που αναζητούν εργασία σε ΕΠΑΕ, την αποτελεσματική και στοχευμένη στήριξη των ατόμων που αναζητούν εργασία, των ΕΕΑΚ και άλλων ευάλωτων ομάδων, καθώς και την άρση των εμποδίων όσον αφορά τη συμμετοχή στην αγορά.
15. Η κρίση επέδρασε αρνητικά στην ένταξη των μακροχρόνια ανέργων στην αγορά εργασίας, καθώς επηρέασε τόσο την πρόσβαση σε εξατομικευμένη παροχή συμβουλών ή κατάρτιση προφίλ όσο και τη διαθεσιμότητα των υπηρεσιών αυτών, καθώς και την εγγραφή και την ολοκληρωμένη παροχή υπηρεσιών. Για λόγους υγείας και ασφάλειας, πολλά κράτη μέλη κατέβαλαν προσπάθειες για μετάβαση σε υπηρεσίες μέσω διαδικτύου. Ωστόσο, αυτή η ψηφιακή μετάβαση είχε ανάμεικτα αποτελέσματα, μεταξύ άλλων λόγω της άνισης πρόσβασης των μακροχρόνια ανέργων και αέργων, ιδίως εκείνων με χαμηλότερο επίπεδο δεξιοτήτων ΤΠΕ, στις εν λόγω υπηρεσίες.
16. Όσον αφορά την κατάσταση των γυναικών στην αγορά εργασίας, ορισμένα κράτη μέλη αντιμετωπίζουν μια σειρά από κοινές πολιτικές προκλήσεις, ιδίως σε σχέση με το επίμονο χάσμα απασχόλησης, το υψηλό ποσοστό μερικής απασχόλησης των γυναικών, το μισθολογικό και συνταξιοδοτικό χάσμα μεταξύ των φύλων και την ισχυρή διάσταση του φύλου στον τομέα της μακροχρόνιας φροντίδας. Για να στηρίξουν τις ευκαιρίες των γυναικών στην αγορά εργασίας, τα κράτη μέλη έχουν επενδύσει στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα (ΠΕΦ), αποσκοπώντας στην ενίσχυση τόσο της διαθεσιμότητας όσο και της ποιότητας των υπηρεσιών. Εν προκειμένω, ο συντονισμός μεταξύ των διαφόρων επιπέδων διακυβέρνησης μπορεί να είναι σημαντικός για την εξασφάλιση της διαθεσιμότητας των υπηρεσιών. Επιπροσθέτως, ορισμένα κράτη μέλη έχουν μεταρρυθμίσει τις γονικές άδειες και παροχές και έχουν επίσης διευρύνει τις παροχές πατρότητας, με στόχο τη βελτίωση της ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής.

17. Οι προκλήσεις που συνδέονται με τον κατακερματισμό της αγοράς εργασίας εξακολουθούν να έχουν διαρθρωτική σημασία. Η πανδημία ανέδειξε προϋπάρχουσες αδυναμίες, όπως το ότι η κατάργηση θέσεων εργασίας συγκεντρώνεται ως επί το πλείστον σε τομείς όπου κυριαρχούν λιγότερο ασφαλείς μορφές απασχόλησης (συμπεριλαμβανομένης της αυτοαπασχόλησης), και ότι οι νέοι και οι ευάλωτες ομάδες πλήττονται δυσανάλογα. Πριν από την κρίση COVID-19 είχε πραγματοποιηθεί σειρά μεταρρυθμίσεων για να αντιμετωπιστεί ο κατακερματισμός της αγοράς εργασίας, ωστόσο σε ορισμένες περιπτώσεις η πανδημία επιβράδυνε σημαντικά τον ρυθμό υλοποίησής τους. Σε πολλά κράτη μέλη, το έργο των επιθεωρήσεων εργασίας, καθώς και τα μέτρα για την ενίσχυση των ικανοτήτων τους, αποτελούν σημαντικούς παράγοντες για τη μείωση του κατακερματισμού της αγοράς εργασίας. Για τον σκοπό αυτόν, πολιτικές παροχής κινήτρων, όπως οι επιδοτήσεις των προσλήψεων, μπορούν να συνδυαστούν αποτελεσματικά με μέτρα επιβολής υπό μορφή προστίμων. Για την αντιμετώπιση του κατακερματισμού είναι ακόμα σημαντικό να επανεξετάζονται η νομοθεσία για την προστασία της απασχόλησης και τα ρυθμιστικά κενά. Παράλληλα, χρειάζεται να εξεταστεί περαιτέρω η ανάπτυξη νέων μορφών εργασίας, ιδίως της εργασίας σε πλατφόρμα, όσον αφορά τις συνθήκες εργασίας των εργαζομένων σε αυτές.
18. Σχετικά με τη φορολόγηση της εργασίας, έχει σημειωθεί πρόοδος ως προς τη μείωση της φορολογικής επιβάρυνσης της εργασίας, ιδίως για τα χαμηλά και μεσαία εισοδήματα, κυρίως μέσω μέτρων φορολογικής ελάφρυνσης και περικοπών των κοινωνικών εισφορών. Εξακολουθούν, όμως, να υφίστανται άλλα ζητήματα σχετικά με το φορολογικό σύστημα, ιδίως συγκεκριμένα κενά ή ανεπάρκειες, καθώς και αντικίνητρα για εργασία του δεύτερου ενεργού μέλος των οικογενειών. Όσον αφορά την αδήλωτη εργασία, οι πολυδιάστατες στρατηγικές και ο ρόλος των επιθεωρήσεων εργασίας, καθώς και η συνεργασία μεταξύ των διαφόρων αρχών, προσδιορίζονται ως κομβικής σημασίας.

19. Οι επενδύσεις στην αναβάθμιση των δεξιοτήτων, την επιμόρφωση των ενηλίκων και τη διάβιου μάθηση εξακολουθούν να αποτελούν πολιτική προτεραιότητα. Για να αντεπεξέλθουν στην κρίση, ορισμένα κράτη μέλη διέθεσαν πρόσθετα κονδύλια για την ενίσχυση των επενδύσεων στην εκπαίδευση και τις δεξιότητες, ιδίως στις βασικές ψηφιακές δεξιότητες, τις υποδομές και τις επιγραμματικές λύσεις, όπως οι ψηφιακές πλατφόρμες. Τα κράτη μέλη τείνουν να συνδυάζουν την αντίδραση στην πανδημία COVID-19 με μια πιο μακροπρόθεσμη προοπτική με σκοπό την υποστήριξη αποτελεσματικών μεταβάσεων στην αγορά εργασίας, αντιμετωπίζοντας παράλληλα τις προκλήσεις που προκύπτουν από την ψηφιακή και την πράσινη μετάβαση. Σημαντικές προσπάθειες για επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις έχουν καταβληθεί σε όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης, συμπεριλαμβανομένης της προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας (ΠΕΦ), της γενικής εκπαίδευσης, της αρχικής και συνεχούς επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (EEK), της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της εκπαίδευσης ενηλίκων. Τα κράτη μέλη έχουν λάβει επίσης μέτρα ώστε να ανταποκρίνονται καλύτερα τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης στις ανάγκες της αγοράς εργασίας, να αντιμετωπιστούν ζητήματα σχετικά με τις ανισότητες στην εκπαίδευση και να μειωθεί το ψηφιακό χάσμα.
20. Παρά ταύτα, η πρόοδος ως προς την εφαρμογή των ΣΑΧ τόσο του 2019 όσο και του 2020 είναι ανομοιογενής. Οι διαρθρωτικές προκλήσεις παραμένουν σημαντικό ζήτημα σε ορισμένα κράτη μέλη και απαιτούν περαιτέρω δράση, ιδίως όσον αφορά: την πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου· τα εκπαιδευτικά αποτελέσματα στη γενική εκπαίδευση και στην EEK (μεταξύ άλλων σε σχέση με τα ποσοστά χαμηλών επιδόσεων και τα αποτελέσματα του PISA)· τη χαμηλή συμμετοχή στην εκπαίδευση ενηλίκων· τα ανεπαρκή προσόντα του εργατικού δυναμικού· τις κοινωνικές και εδαφικές ανισότητες όσον αφορά την πρόσβαση στην εκπαίδευση, την κατάρτιση, τις ψηφιακές δεξιότητες και τις υποδομές. Η κρίση COVID-19, με τα συνεχή μέτρα απαγόρευσης κυκλοφορίας και τήρησης αποστάσεων, έχει επιδεινώσει προϋπάρχουσες προκλήσεις, επιτείνοντας ζητήματα που συνδέονται με το ψηφιακό χάσμα και την άνιση πρόσβαση στην εκπαίδευση και την κατάρτιση. Στο πλαίσιο αυτό, έχει υπογραμμιστεί η δύσκολη κατάσταση των ευάλωτων και μειονεκτουσών ομάδων, καθώς και οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν τα άτομα με αναπηρία στον τομέα της εκπαίδευσης και όσον αφορά την πρόσβαση στην αγορά εργασίας. Για να ανταποκριθούν, τα κράτη μέλη χρησιμοποιούν ήδη εκτενώς ή σχεδιάζουν να χρησιμοποιήσουν, εκτός από την εθνική χρηματοδότηση, τα διαθέσιμα κονδύλια της ΕΕ —ιδίως από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ και τον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας— για την πραγματοποίηση σχετικών μεταρρυθμίσεων.

21. Όπως τονίζεται στον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, ο αποτελεσματικός κοινωνικός διάλογος και η διαβούλευση με τους κοινωνικούς εταίρους για τον σχεδιασμό και την εφαρμογή πολιτικών, σύμφωνα με τις εθνικές πρακτικές, είναι καθοριστικής σημασίας για την επίτευξη ικανοποιητικών και βιώσιμων αποτελεσμάτων. Σύμφωνα με την αξιολόγηση της προόδου εφαρμογής των ειδικών συστάσεων ανά χώρα σχετικά με τον κοινωνικό διάλογο, τα συναφή πλαίσια εφαρμόζονται μεν στα οικεία κράτη μέλη, χρειάζονται όμως περισσότερες προσπάθειες για να εδραιωθεί η ουσιαστική συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων. Όσον αφορά τις πρακτικές πτυχές των διαβουλεύσεων με τους κοινωνικούς εταίρους, εξακολουθούν να υφίστανται καίρια ζητήματα σχετικά με τη διαφάνεια, την έγκαιρη διεξαγωγή τους και την ουσιαστική σημασία τους, καθώς και τον πραγματικό αντίκτυπό τους στη χάραξη πολιτικής. Αναφέρθηκαν ορισμένες ενθαρρυντικές εξελίξεις, ιδίως όσον αφορά την εντατικοποίηση της συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων στον σχεδιασμό των μέτρων για την αντιμετώπιση της κρίσης και στον καθορισμό του κατώτατου μισθού. Η ανάπτυξη των ικανοτήτων των κοινωνικών εταίρων με μακροπρόθεσμη προοπτική παραμένει σημαντικός στόχος.